

Lausunto luonnoksesta opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseksi ulkomailla järjestettävän yksityisen perusopetuksen maakohtaisten yksikköhintojen määrittämisestä

Tallinnan suomalainen koulu, yksi virallisista suomalaisista ulkomaankouluista, pitää tärkeänä ja erittäin tervetulleena vanhentuneen yksikköhintojen määrittämisen asetuksen uudistamista ja rahoituksen yksikköhintojen muodostumisen läpinäkyvyyden lisääntymistä.

Tähän asiaan pyydetty lausunto koskee tietysti em. asetuksen uudistamista, mutta koemme ensiarvoisen tärkeänä tuoda esille myös perustavan asian, johon olemme kaikkien ulkomaankoulujen kesken sekä muutaman vuoden takaisessa työryhmässäkin hakeneet pitkään ratkaisua.

Yksikköhintojen määrittämisen taustalla vielä isommassa asemassa on koko rahoituksen määräytyminen, eli sen perusta. Tällä hetkellä perusrahoitusta määrittää oppilaan väliaikainen asuminen ulkomailla, ja sen todentamiseen käytetään oppilaan kotikuntaisuutta Suomessa. Kotikuntaisuus taas katkeaa kotikuntalain mukaisesti automaattisesti vuoden jälkeen, ellei perhe pysty osoittamaan perusteita kotikunnan säilyttämiselle vuosittain.

Koemme tämän nykymaailmassa hyvin eriarvoistavaksi sekä keinotekoiseen kotikunnan säilyttämiseen kannustavaksi rahoitusperusteeksi. Jos käsittelemme esimerkiksi vain meidän kouluamme, niin selvää on, että Suomen ja Viron välillä perheiden asumisen ja elämisen status ei enää ole automaattisesti yhden vuoden kestävä väliaikainen asuminen, vaan ylijäämä ja kahden maan eläminen ovat tätä päivää. Erialaisten viranomaistietojen vaihto on jo jokapäiväistä ja helppoa, ja koulun oppilasrekisterit ovat myös suomalaiset, ja keskustelevat esimerkiksi Koski-tietopalvelun (koulutuksen opintosuoritus- ja tutkintotietorekisteri) kanssa, jolloin rahoituksen perusta olisi hyvin yksinkertaista määrittää Suomen kansalaisuuden lisäksi opiskelupaikan todentamisella virallisessa suomalaisessa ulkomaankoulussa.

Toivoisimme ministeriöltä kannanottoa myös ulkomailla asumisen väliaikaisuuden määrittämiseen siten, että se kohtaa suomalaisten perheiden tämän päivän tarpeita.

Tärkeäksi kokemamme teeman lisäksi haluamme lausua luonnokseen seuraavaa:

1. Voitaaisiinko kalleuskertoimien lisäksi tai sijaan korotuksia tai alennuksia tarkastella myös kunkin maan sen hetken aktuaalisen tilanteen mukaan? Esimerkiksi inflaation asteen perusteella? Tällä hetkellä kustannusten nousut ovat olleet niin rajuja, että kalleuskertoimet eivät heijasta todellisuutta. Inflaatio Virossa lokakuussa 2022 oli 22.5% ja vastaavasti Suomessa 8.4%. Rahoitusta sääntelee tai määrää jo nyt väliaikaisen maassaolon määrittäminen Suomen kansalaisuus sekä kotikuntaisuus Suomessa, ja nyt toiseksi määrittäiseksi tulisi ulkoministeriön palkkaukseen liittyvät kalleuskertoimet.

Huolestumme on, että kaikki rahoitustamme määrittävät elementit ovat varsin kaukana koulun vaikutusmahdollisuuksien piiristä, jolloin rahoituksen ennustettavuus ei ole helppoa.
2. Ulkomaankouluissa vuosittaiset vaihtelut oppilasmäärissä ja henkilöstö- tai kiinteistökustannuksissa saattavat olla suuria. Aiheuttaako tämä lisää ennustettavuuden haastetta, ja vaikeuttaako taloussuunnittelua ja budjetointia? Pelkäämme, että tämäsaattaa hyvästä ajatuksesta huolimatta aiheuttaa lisähaastetta nyt jo haastavaan ennustettavuuteen. Kahden vuoden tarkasteluväli korotuksiin tai alennuksiin tuntuu liian pitkältä ottaen huomioon sen, että ulkoministeriön asemapaikkojen kalleuskertoimet määritellään kaksi kertaa vuodessa. Jos tarkastelun pohjaksi otetaan kalleuskertoimet, eikä esimerkiksi kunkin maan inflaatioaste ja muut reaaliin kuluihin pohjaavat tekijät, näemme, että tarkastelu tulisi silloin suorittaa joka vuosi.
3. Pohdimme tahollamme tätä, ja toivomme ministeriön asetusta muuttaessaan myös pohtivan, onko asetuksessa tarpeen mainita erikseen Venäjällä sijaitsevien koulujen rahoituksen korottaminen? Koemme, että yhdenvertaisuutta ulkomaankoulujen kesken toisi enemmän se, että mitään tiettyä tai tietyssä maassa sijaitsevaa koulua ei asetuksessa mainita erikseen nimeltä.

Olemme keskustelleet rahoitusasiasta, ja koulun haastavasti ennakoitavissa olevasta tilanteesta myös tiiviisti Suomen Viron Suurlähettiläs Vesa Vasaran kanssa, ja liitämme mukaan hänen lisälausuntonsa asiaan liittyen.